

5

A poboación xitana ocupada

5. A poboación xitana ocupada

No capítulo anterior analizamos o colectivo composto pola poboación xitana activa, comparando a súa peculiar estrutura laboral co conxunto da poboación galega e española en particular. No presente capítulo interesáronos polo colectivo xitano ocupado, formada por todas aquelas persoas de 16 ou máis anos que durante a semana anterior á enquisa, tiveron un traballo por conta allea ou exerceron unha actividade por conta propia.

Logo da exposición dos seus principais características sociodemográficas, trataremos a situación ocupacional xeneral do colectivo. é dicir os tipos de empregos exercidos, os sectores de actividade, a relación laboral e o tempo dedicado a esas actividades, etc. Finalmente, analizaranse os estudos ou formación laboral realizada nos últimos seis meses, o tipo de estudos e materias cursadas, así como os principais obxectivos dos cursos seguidos.

A partir dos datos da nosa enquisa vemos que o **92,2%** da poboación activa xitana está ocupada nalgún traballo, por conta propia ou allea, mentres que o **7,8%** está en paro. En termos absolutos pódese estimar que unhas 9.000 persoas terían traballo, por 800 que estarían en paro.

As proporcións na poboación activa xeneral de Galicia son moi parecidas, pois a poboación activa ocupada é un 92,4% por tan só un 7,6% de parados. Segundo estes datos a ocupación e o paro na poboación xitana é practicamente igual que na poboación xeral. A taxa de paro na poboación xitana de Galicia é 6 puntos porcentuais inferior que entre a poboación xitana do conxunto de España, que segundo o noso estudo de 2005 era do 13,8%.

No que se refire á composición interna da poboación xitana ocupada en Galicia, segundo os tipos de ocupación, si ofrece grandes diferenzas coa composición da poboación ocupada xeral de Galicia. Vexamos para ese efecto a táboa 5.1 seguinte:

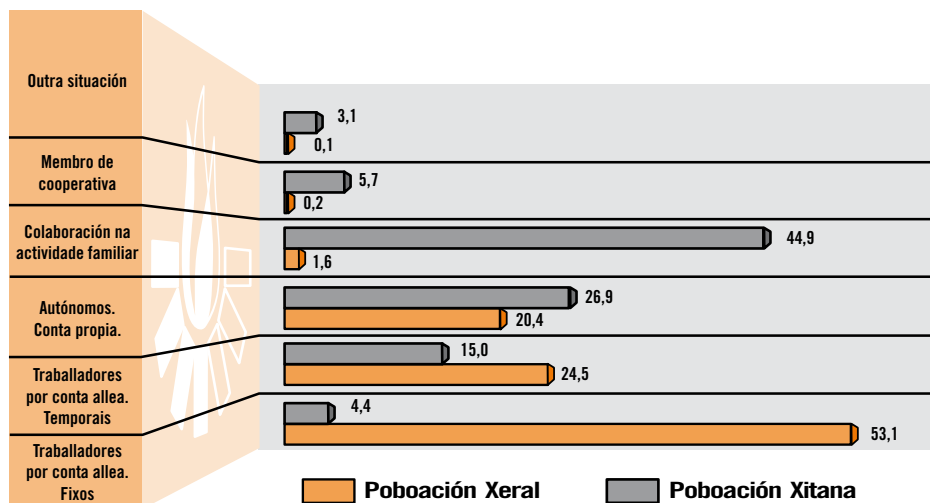
Táboa 5.1. Tipos de ocupación entre os ocupados. Diferenzas relativas entre o conxunto da poboación de Galicia e a xitana (en %)

	Poboación galega	Poboación xitana	Diferenza
Traballadores por conta allea. Fixos	53,1	4,4	-48,7
Traballadores por conta allea. Temporais	24,5	15,0	-9,5
Autónomos. Conta propia	20,4	26,9	6,5
Colaboración na actividade familiar	1,6	44,9	43,3
Membro de cooperativa	0,2	5,7	5,5
Outra situación	0,1	3,1	0,3
Total	100,0	100,0	

Fontes: EPA. 2º trimestre 2007 e FSG-EDIS para a poboación xitana

Comparando sistematicamente ambas poboacións podemos ver el gráfico seguinte:

Gráfico 5.1. Tipos de ocupación en poboación xeral e en poboación xitana, en %

A partir da táboa e gráfico anteriores podemos concluir o seguinte:

1. A proporción de traballadores/as fixos por conta allea xitanos, respecto ao total de ocupados, é **12 veces menos** que os asalariados fixos na poboación xeral de Galicia. Esta tendencia é a mesma que a observada cando se compararon o conxunto dos xitanos con todos os españois a nivel estatal.

2. No que se refire aos traballadores temporais existe un maior equilibrio entre a poboación xitana e a xeneral de Galicia. Con todo, os traballadores temporais xitanos presentan 9,5 puntos porcentuais menos que o conxunto dos ocupados galegos.

3. Comparando os dous grupos de traballadores por conta allea vemos que na poboación xitana existen importantes diferenzas. Mentres que o 19% da ocupación xitana é asalariada, para o conxunto dos galegos esta cifra ascende ao 78%.

4. Da mesma xeito, entre os traballadores por conta propia non se observa unha gran diferenza. Nesta ocasión, a poboación xeral de Galicia conta cunha proporción do 20% de autónomos, fronte ao 27% no colectivo xitano.

5. Onde si hai unha diferenza esmagadora é na colaboración en actividade familiar. Así, mentres que o 45% dos ocupados xitanos galegos colaboran na actividade familiar, no conxunto de Galicia este indicador descende a menos do 2%.

6. Para rematar, nos membros de cooperativa tamén se observa tamén unha diferenza relevante entre ambas as poboacións. Fronte ao 6% da ocupación xitana, non atopamos case ningún ocupado galego (0,2%) que sexa membro de cooperativas.

En conclusión, vemos que **a situación ocupacional dos xitanos/as de Galicia é moito máis precaria que a da poboación xeral desta comunidade**. Moi escasa proporción de traballadores

5. A poboación xitana ocupada

fixos por conta allea con tan só un 4% dos/as xitanos/as galegos/as; o traballo por conta allea representa o 19% dos ocupados xitanos de Galicia mentres o 27% traballa por conta propia; o dato máis relevante é o 45% que participa na economía familiar e o 6% membro de cooperativa.

Para rematar, consideramos interesante tratar da situación laboral da poboación xitana que colabora na actividade familiar. Aínda que a nomenclatura utilizada polo INE na EPA expoñía que xuntar as categorías “asalariado” e “axuda familiar” non ten sentido metodolóxico, na medida en que a axuda familiar forma parte do traballo por conta propia e non por conta allea. Preguntámonos, dado a peculiaridade do colectivo xitano, que ao nivel cognitivo, valora moito máis o feito de axudar a un familiar que ter un contrato de traballo ou ser asalariado.

Da poboación que axuda na actividade familiar, hai ao redor da metade dos traballadores xitanos, por un pouco máis de 1% da poboación xeral de Galicia. A dato subxace a precariedade da situación laboral posto que non teñen unha actividade regulada, é dicir que unha proporción importante de poboación colaborando na economía familiar declara ter tan só un contrato verbal, temporal doutro tipo distinto aos máis coñecidos, ou simplemente non sabe contestar de que tipo é a súa relación laboral.

Nesta situación atópase o 72,5% dos ocupados en axuda familiar, onde moitos deles están nun limbo xurídico, non se beneficiando dos dereitos laborais e sociais básicos (prestación por desemprego, cotizacións para a xubilación, etc.). Xunto a iso, este tipo de actividade afecta moito aos máis novos (o 76% dos de 16 a 19 anos e o 56% de 20 a 24), co que isto supón de desatención da educación e formación.

Contemplando como pano de fondo todo o dito anteriormente, imos entrar agora na análise de detalle de todo o referente á situación ocupacional da poboación xitana de Galicia. E farémolo estruturando a información obtida na enquisa, sobre este particular, nos cinco apartados seguintes:

- 5.1. Sexo e idade da poboación ocupada
- 5.2. Emprego, actividade do establecemento e situación profesional
- 5.3. Contratos de traballo ou relación laboral
- 5.4. Tipo de xornada e horas de traballo
- 5.5. Estudos e formación laboral

5.1. Sexo e idade da poboación ocupada

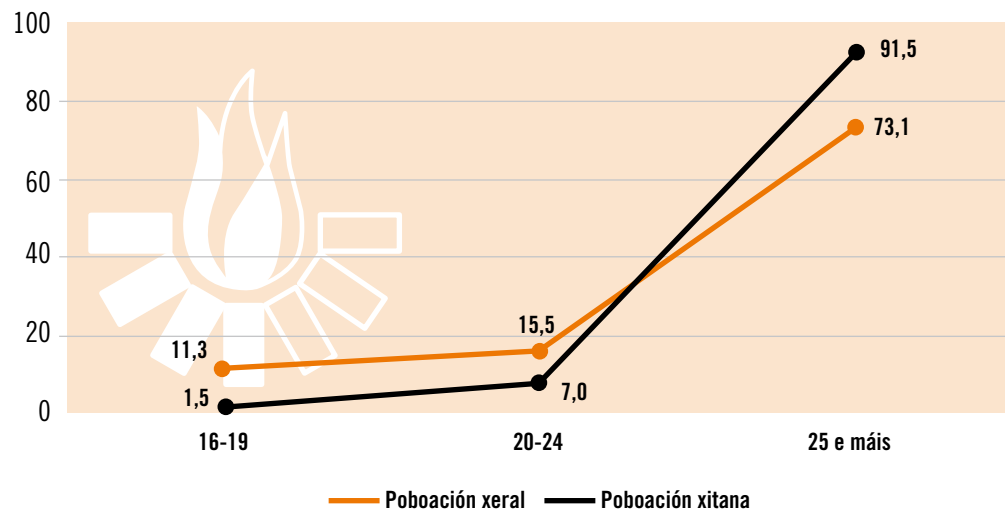
Previamente á análise dos datos referidos aos empregos da poboación xitana (tipo de ocupación, situación profesional, etc.) imos expor algo sobre o perfil deste colectivo en Galicia, e en especial ao relativo á idade.

O **56,3%** dos ocupados/as xitanos/as de 16 e máis anos son homes por un **43,7%** que son mulleres. Estas proporcións son parecidas entre a poboación xeral de Galicia na que o 56,8% son homes e o 43,2% mulleres; aínda que na poboación xitana a distribución sexa un pouco máis favorable ás mulleres.

O EMPREGO NA POBOACIÓN XITANA DE GALICIA

Con todo, por idade si se observan diferenzas realmente significativas. Vexamos para ese efecto o gráfico 5.2 seguinte:

Gráfico 5.2. Proporción de ocupados segundo a idade (en %)

Segundo os datos do gráfico vemos que, mentres que o 8,5% dos ocupados da poboación xeral de Galicia teñen menos de 25 anos, na poboación xitana alcanza un 26,8%. Pola contra os de 25 e máis anos son o 91,5% na poboación xeral, mentres que na poboación xitana redúcese a un 73,1%. É dicir a **poboación xitana galega ocupada, fronte ao conxunto dos ocupados da rexión, é máis nova e incorpórase ao mercado de traballo a idades máis temperás**; por iso é polo que entre os menores de 25 anos xitanos ocupados haxa unha diferenza de 18,3 puntos porcentuais de máis en relación ao conxunto dos galegos ocupados da mesma idade.

Este desfasamento tamén se observou na poboación xitana do conxunto de España, na que os de menos de 25 anos eran un 28,5%, por tan só un 9,7% no mesmo grupo de idade na poboación xeral española. A diferenza é de 18,8 puntos porcentuais, situación igualada á que vimos en Galicia.

Nesta diferenza subxace un dobre fenómeno problemático; por unha banda, a **maior necesidade de ter uns ingresos económicos**, como unha das causas da precocidade en traballar; e por outra, como consecuencia, unha **menor dedicación á educación e a formación** dos mozos xitanos/as, coa secuela derivada dunha menor capacitación para obter mellores empregos no futuro.

5.2. Emprego, actividade do establecemento e situación profesional

• As ocupacións

Se ordenamos de maior a menor proporción o conxunto de ocupacións manifestadas pola poboación xitana de Galicia, podemos ver a táboa seguinte:

5. A poboación xitana ocupada

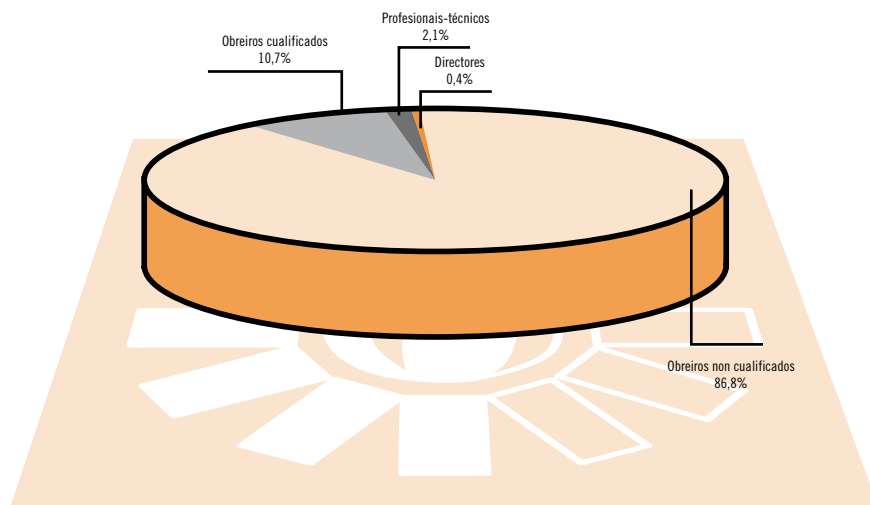
Táboa 5.2. As ocupacións da poboación xitana, (en %)

	%
Traballadores non cualificados servizos	81,6
Peóns	5,1
Trab. cualificados artes gráficas, téxtil e outras	2,6
Técnico profesional de apoio	1,7
Dependentes comercio e asimilados	1,7
Traballadores cualificados construción	1,7
Traballadores restauración e servizos persoais	1,3
Traballadores cualificados agricultura e pesca	1,3
Conductor operario maquinaria móbil	1,3
Traballadores cualificados industria	0,9
Profesional 2º y 3º ciclo universidade	0,4
Xerente sen asalariados	0,4
Total	100,0

Segundo estes datos vemos que oito de cada dez ocupados son traballadores non cualificados nos servizos. Os seguintes grupos máis presentes serían os peóns e os traballadores cualificados de artes gráficas. Estas ocupacións acumulan o 89,3% do total. O 10,7% restante está xa disperso entre outros nove tipos de ocupacións.

Se agrupamos agora estes doce grupos de ocupacións en cinco grandes grupos, segundo nivel profesional, podemos ver o gráfico seguinte:

Gráfico 5.3. Grandes grupos ou niveles profesionais (en %)

Como pode verse, na poboación xitana ocupada predomina moi claramente un perfil profesional baixo e medio-baixo, pois un 86,8% son obreiros non cualificados e o 10,7% obreiros cualificados. Tan só, o 2,5% restante alcanzaron ocupacións directivas ou profesionais-técnicas.

Imos presentar a continuación o que serían o perfil principal dos principais grandes grupos ou niveis ocupacionais: obreiros cualificados e obreiros non cualificados. Neste apartado, cabe sinalar que estamos traballando cunha base mostral reducida, co cal os resultados obtidos deben manipularse coa precaución correspondente.

Obreiros cualificados (10,7%)

Neste nivel predominan os homes, están algo máis presentes os 25 a 29 e de 30 a 44 anos; os de poboacións de máis de 50.001 a 250.000 habitantes, así como os sen estudos e primeiro grao.

Obreiros no cualificados (86,8%)

E neste último grupo ou nivel hai certo equilibrio entre homes (56,7%) e mulleres (43,3%), os de 30 a 44 anos (37,4%), e os que non teñen estudos (67,9%). En canto a tamaño de hábitat hai tamén certo equilibrio e non destaca ningún.

Destes dous grupos que resaltan polo peso que teñen sobre o conxunto dos ocupados xitanos de Galicia. Para os outros grupos profesionais, a escaseza de representatividade fai que non haxa correspondencia lineal con algunha variable da explotación estatística.

No caso dos obreiros non cualificados que representan o 87% dos ocupados, si podemos destacar as variables máis relevantes de significatividade estatística, que son as de xénero, estudo e idade.

A variable educativa é, pois, a máis determinante para obter un mellor nivel ocupacional, de modo que se observa unha clara correlación entre os niveis de estudos e o nivel ocupacional. O que confirma o que apuntamos no apartado anterior noutros capítulos deste informe, cando dicimos que ao traballar máis pronto e ter unha menor dedicación aos estudos e formación os mozos xitanos/as poralles en desvantaxe, respecto ao conxunto da poboación de Galicia, en canto ao seu futuro profesional.

• A actividade do establecemento onde traballan

No que se refire á actividade do establecemento onde traballan obtivemos trece clases ou tipos de actividades, que ordenadas de maior a menor proporción recóllense na táboa seguinte:

Táboa 5.3. Actividades do establecemento onde traballan (en %)

	%
Comercio, reparación de vehículos de motor e outros artigos	73,9
Actividades inmobiliarias e de alugueiro; servizos empresariais	6,3
Construción	4,3
Administración pública, defensa e seguridade social	2,9
Hostalería	2,9
Pesca	2,4
Agricultura, gandería, caza e silvicultura	1,9

5. A poboación xitana ocupada

Outras actividades sociais e de servizos prestados á comunidade	1,0
Industria do papel; edición, artes gráficas	1,0
Actividades dos fogares	1,0
Actividades sanitarias e veterinarias; servizos sociais	1,0
Industria da madeira e da cortiza	0,5
Educación	0,5
Transporte, almacenamento e comunicacións	0,5
Total	100,0

Do total destes 14 grandes tipos de establecementos hai tres actividades que acumulan o 84,5% dos empregos da poboación xitana de Galicia; e delas as dúas máis importantes son o comercio e reparación (73,9%) e as actividades inmobiliarias e de aluguer e servizos empresariais (6,3%), seguidas da construción (4,3%). As once clases de actividades restantes supoñen en total tan só o 15,5%.

Se agrupamos agora estes tipos de actividades segundo a súa pertenza aos catro sectores produtivos, e comparámolo coa poboación xeral de Galicia obtemos a táboa seguinte:

Táboa 5.4. Distribución dos ocupados para o conxunto da poboación e a poboación xitana, por sectores produtivos e xénero (%)

Sectores	Poboación ocupada						Diferenzas totais (A – B)
	Galicia			Xitana			
	Total (B)	Homes	Mulleres	Total (A)	Homes	Mulleres	
Agricultura-pesca	8,9	9,3	8,5	4,3	5,3	3,2	-4,6
Industria	17,6	22,5	11,3	1,4	2,7	0,0	-16,2
Construción	12,4	20,0	2,3	4,3	8,0	0,0	-8,0
Servizos	61,1	48,3	77,9	89,9	84,1	96,8	28,8
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

Fontes: EPA. 2º trimestre 2007 e FSG-EDIS para a poboación xitana

A estrutura sectorial da poboación xitana ocupada conta con 28,8 puntos porcentuais máis no sector dos servizos que na poboación xeral, especialmente pola muller xitana cuxa incidencia é maioritaria neste sector; cabe destacar que as mulleres xitanas son esencialmente presentes neste sector produtivo. En sentido contrario vemos que nos demais sectores, a poboación xitana está menos presente que a poboación xeral galega; na agricultura (-4,6), na construción (-8,0) e na industria (-16,2).

Estes datos dos xitanos de Galicia presentan sensibles diferenzas ao comparalos co conxunto de xitanos do país. No estudo nacional os xitanos presentaron un diferencial en positivo no sector agrícola (3,6). Un dato tamén importante é a relación existente no sector de actividade e o tipo de ocupación na poboación xitana. Vexamos para ese efecto a táboa seguinte:

O EMPREGO NA POBOACIÓN XITANA DE GALICIA

Táboa 5.5. Ocupados por sectores produtivos segundo a situación profesional (%)

	Empregador e autónomo	Membro cooperativa	Colaboración en empresa familiar	Asalariado sector público	Asalariado sector privado	Total
Agricultura e Pesca	5,8	7,7	0,0	0,0	13,8	4,4
Industria	1,9	7,7	1,1	0,0	0,0	1,5
Construción	1,9	0,0	0,0	27,3	13,8	4,4
Servizos	90,4	84,6	98,9	72,7	72,4	89,7
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Segundo estes datos vemos que, en relación ao total, **as diferentes situacións profesionais son prevalentes no sector servizos**. No caso dos asalariados do sector público, tamén hai unha preveza no sector da construción. Entre os que desenvolven a súa actividade como asalariados en empresas privadas, son destacables as proporcións alcanzadas no sector da construción e da agricultura (en ambos os casos cun 13,8%).

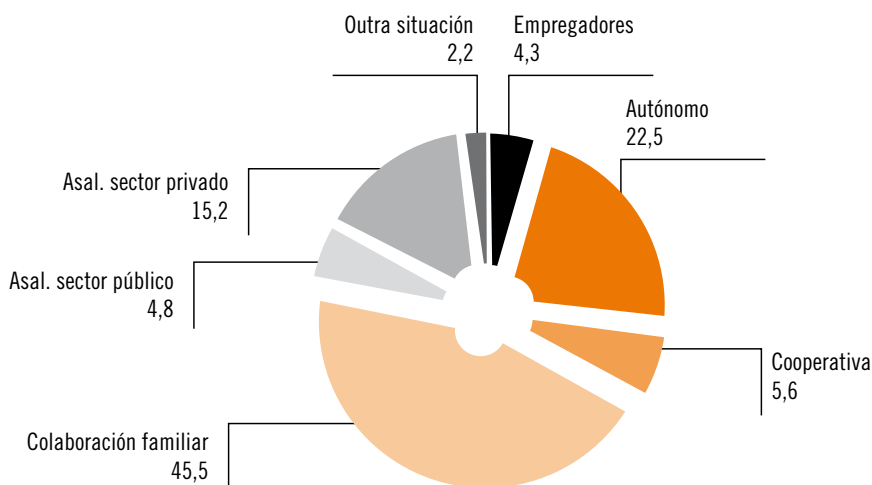
• A situación profesional dos ocupados

Na introdución xa dixemos que o 19,4% da poboación xitana é asalariada por conta allea, predominando a temporalidade (15,0%) sobre o traballo fixo (4,4%) cunha clara desvantaxe respecto da poboación xeral, na que a temporalidade é dun 24,5% por un 53,1% de fixos.

Por outra banda, tamén vimos que o 78% dos ocupados xitanos traballan por conta propia (autónomos, cooperativas, axuda familiar), co que iso levaba tamén de paro encuberto e precariedade. Descompondo estes dous grandes colectivos nos seus datos específicos podemos ver a seguinte distribución profesional.

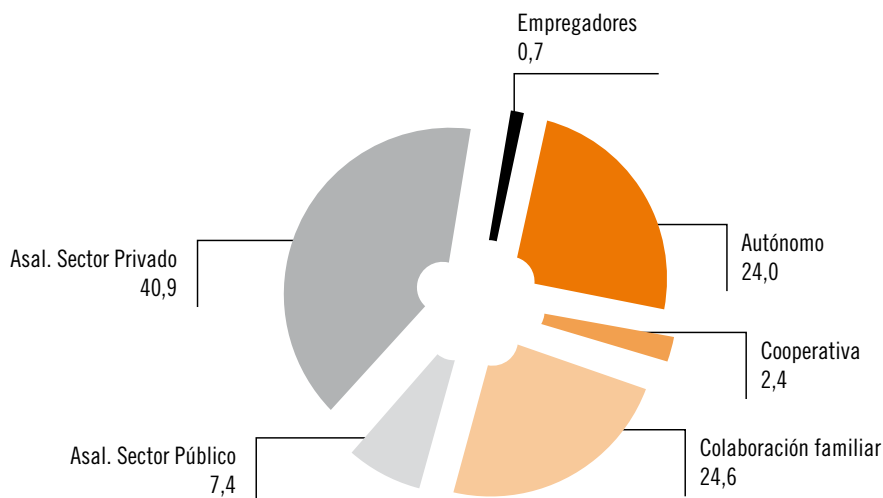
Gráficos 5.4. Situacións profesionais da poboación xitana en %

A) Galicia

5. A poboación xitana ocupada

B) España

Os datos do gráfico difiren bastante coas proporcións obtidas para a totalidade de xitanos do estado español; as diferenzas máis salientables son que entre os xitanos de Galicia ocúpense en maior medida que o conxunto dos xitanos españois na actividade familiar (20,9 puntos) e en cooperativa (3,2 puntos). Ao contrario son algúns menos os asalariados do sector privado (-25,7 puntos) e os asalariados do público (-2,6 puntos).

Intuíndo a precariedade potencial do grupo de traballadores que desenvolven a súa actividade no negocio familiar xa anticipamos na introdución dous datos importantes: un era que un 76% dos máis novos (16 a 19 anos) e un 56% dos de 20 a 24 estaban neste grupo. O outro era que o 72,5% deste colectivo atopábase ao bordo dunha situación laboral non regulada, co risco encuberto de non beneficiarse dos dereitos laborais e sociais básicos (prestación por desemprego, cotizacións para a xubilación, etc.). Outro dato que podemos engadir agora é que **soamente o 11,0% dos de devandito grupo de colaboración en actividade familiar realiza unha xornada completa de traballo.**

Sen dúbida atopámonos cun **colectivo de traballadores de “moi pouca ocupación”**. Máis alá dos criterios estritos da EPA poderíanse situar en **paro encuberto ou nun claro subemprego**. Para rematar podemos ver que 27,5% din ter un contrato de traballo, dos cales a inmensa maioría teno fixo, con todo máis da metade é discontinuo. Xunto a iso, destaca o 20,6% que teñen só unha relación de emprego verbal ou o 52% que o ten temporal doutro tipo ou simplemente descoñece se ten contrato ou non.

No relativo aos perfís das distintas situacións profesionais hai que sinalar que os homes sobresaen en todas con respecto ás mulleres; principalmente en asalariados do sector público, autónomos e membros de cooperativas.

E segundo a idade vemos que os autónomos, membros de cooperativas e asalariados dos sectores públicos e privados destacan nos 30 anos a 44 anos. Na colaboración familiar, están os grupos máis novos de menos de 44 anos.

Para rematar, a quen contestaron que colaboran na actividade familiar, preguntóuselles con quen da súa familia traballan e que frecuencia. O 21% di co seu pai, un 19% coa súa nai e un 10% co seu irmán/a. A inmensa maioría sitúa esta colaboración tanto en torno a 1-3 días como 4-6 días por semana (ambos cun 41,9%).

5.3. Contratos de traballo ou relación laboral

Xunto ao datos que expuxemos ata o momento, é interesante coñecer o tipo de contratación e relación laboral que manteñen os ocupados xitanos da comunidade. Vexámolo na seguinte táboa:

Táboa 5.6. Tipos de contratos laborais entre a poboación xitana ocupada

Tipos de contratos	%
1. Indefinidos:	
Permanente	16,8
Fixo discontinuo	9,1
2. Temporais:	
De aprendizaxe, formación ou práctica	0,9
Estacional ou de temporada	1,7
Cubre un período de proba	0,4
Cubre ausencia doutro traballador	0,4
De obra ou servizo	11,2
Verbal	11,2
Doutro tipo	33,2
Non sabe que tipo de contrato	2,6
Autónomos	12,5
Total	100,0

Se facemos base cen cos que si se inclúen nun contrato ou relación laboral podemos resumir os datos da táboa anterior en tres grupos básicos.

Fixos: permanentes ou discontinuos	29,6
Temporais	16,7
Verbais, outros e non o sabe	53,7

Segundo estes datos vemos que, dos ocupados que indican algún tipo de relación laboral, un terzo (29,6%) ten un contrato fixo, ben sexa permanente ou discontinuo. **Un 16,7% ten un contrato temporal, e máis da metade (53,7%) só o teñen verbal ou simplemente non o saben.**

Dentro dos que teñen un contrato indefinido, vemos que predominan sensiblemente os que o teñen permanente con respecto aos que o teñen discontinuo (-7,7 puntos). No

5. A poboación xitana ocupada

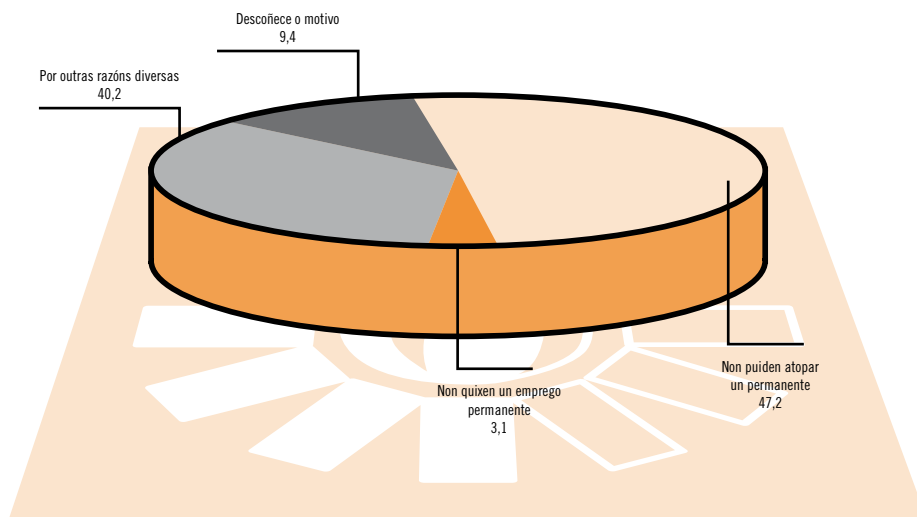
entanto, cabe sinalar que dentro dos temporais a inmensa maioría son doutro tipo, seguido de por obra ou servizo e verbal.

En conxunto **estes datos indicannos unha realidade laboral de elevada precariedade**, cunha taxa de temporalidade en torno ao 71%, a mesma observada en 2005 no conxunto da poboación xitana en España. Para facernos unha idea desta situación de precariedade hai que ter en conta que a taxa de temporalidade para a poboación xeral de toda España situábase a 2º trimestre 2007 no 31,8% (no caso de Galicia era aínda inferior co 31,6%).

Globalmente esta precariedade laboral é moi similar entre homes e mulleres, pero achegándonos observamos importantes diferenzas; principalmente, é máis alta a proporción de relación de emprego verbal cun 61,5% das mulleres, e para temporal doutro tipo co 66,7% dos homes. Tamén o é nos de 25 a 29 anos cunha porcentaxe de contrato temporal por obra e servizo dun 50%, e un 42,3% teno verbal entre 30 e 44 anos. E o mesmo ocorre cos sen estudos na maioría dos casos.

No que se refire ao motivo polo que teñen un contrato ou relación temporal os resultados obtidos son os seguintes:

Gráfico 5.5. Motivos polos que teñen un contrato ou relación laboral temporal

Como pode verse no gráfico, case a metade (47,2%) sinxelamente non puideron atopar un emprego permanente. Por sexo hai certo equilibrio, por idade destacan os de 25 a 44 anos, e por nivel educativo os que non teñen estudos (63,3%). Unha vez máis se confirma a desvantaxe ante o emprego dos de baixo nivel educativo.

5.4. Tipo de xornada e horas de traballo dos ocupados

• Tipo de xornada

Menos da metade da poboación xitana ocupada (o **33%**) realiza unha xornada laboral completa, mentres que o restante **67%** faio só de modo parcial ou incompleto. Estas

O EMPREGO NA POBOACIÓN XITANA DE GALICIA

proporcións son aínda máis desfavorables ás observadas a nivel nacional na poboación xitana española: 58% completa e 42% incompleta. Para facernos unha idea da alta precariedade da poboación xitana hai que ter en conta que no conxunto da poboación española a xornada completa chega a un 88% dos traballadores, mentres a incompleta é tan só un 12%

A xornada é completa, segundo o tipo de contrato ou relación laboral, na proporción de casos que recolleamos a continuación:

Tipo de contrato	%
Permanente	66,7
Descontinuo	19,0
Temporal: de aprendizaxe, formación ou practica	100,0
Temporal: estacional ou de temporada	50,0
Temporal: cobre un período de proba	100,0
Temporal: cobre ausencia total ou parcial doutro traballador	100,0
Temporal: para obra ou servizo determinado	73,1
Temporal: verbal non incluído anteriormente	7,7
Temporal: doutro tipo	12,0

Como pode verse as relacións laborais verbais, fixo descontinuo e temporal doutro tipo son as modalidades de maior precariedade no que á xornada refírese. E no que respecta ao tipo de actividade as proporcións de xornada completa serían en % as seguintes:

Autónomo	48,0
Membro de cooperativa	15,4
Colabora en actividade económica de unidade familiar	11,0
Asalariado sector público	81,8
Asalariado sector privado	68,6

Segundo estes datos a maior precariedade na xornada laboral dáse especialmente entre os que colaboran na actividade familiar e os membros de cooperativa. As diferenzas observadas e comentadas anteriormente en ambas as variables son estatisticamente moi significativas. E aínda o é máis desde a perspectiva de xénero, cunha xornada completa nos homes do 40,8% por un 22,2% nas mulleres. E o mesmo ocorre coa idade: a xornada completa dáse ao 40,0% dos de 20-24 anos, ao 38,5% dos de 25-29 anos, e ao 37,5% dos 55-64 anos. Tamén hai de mencionar o nivel educativo entre os de primeiro grao co 34,9% e 60,0% os de segundo grao e máis.

Tomando agora como base cen aos que realizan unha xornada incompleta as razóns da mesma serían as seguintes:

5. A poboación xitana ocupada

Táboa 5.7. Razóns da xornada parcial (%)

Parcial por seguir cursos de ensinanza o formación	3,2
Parcial por enfermidade ou incapacidade propia	1,3
Parcial por obrigas familiares	5,2
Parcial por non atopar traballo de xornada completa	16,9
Parcial por non querer traballo de xornada completa	1,3
Parcial por tipo de actividade que desenvolve	59,7
Parcial por outras razóns	12,3
Total	100,0

O tipo de actividade desenvolvida (60%) é a principal razón por non poder realizar xornada completa, seguida do non poder atopar un traballo de xornada completa (17%), ambas son as razóns laborais forzosas. O 23% restante acolle razóns máis persoais ou familiares. Estas proporcións son en esencia similares ás observadas para o conxunto da poboación xitana española (65% e 35%, respectivamente), pero as laborais forzosas son maiores que no conxunto da poboación laboral ocupada española, que non superou o 56%.

• Horas que traballan

No que se refire ás horas dedicadas ao traballo á semana pola poboación xitana de Galicia podemos ver a táboa seguinte:

Táboa 5.8. Horas traballadas polos ocupados/as xitanos/as, segundo o xénero en %

Horas semana	Homes	Mulleres	Total
Menos de 10	16,9	21,8	19,0
De 11 a 20	19,2	23,8	21,2
De 21 a 30	25,4	19,8	22,9
De 31 a 40	26,9	24,8	26,0
Máis de 40	11,5	9,9	10,8
Total	100	100	100
Media horas semana	26,92	25,19	26,16

Se tomamos como xornada máis común entre os españois a de cinco días (luns a venres), cun horario de oito horas diarias, teríamos unha media semanal de 40 horas. Pois ben os datos da poboación xitana, segundo a táboa anterior, serían os seguintes en media de horas semanais e diarias.

	Media homes	Media mulleres	Media xeral
Semana	26,92	25,19	26,16
Diaria	5,38	5,04	5,23

En conclusión, de ambas as clases de datos vemos que un **63,2%** (61,5 en homes e 65,3 en mulleres) traballan menos de 30 horas á semana. Un **26,0%** (26,9 nos homes e

O EMPREGO NA POBOACIÓN XITANA DE GALICIA

24,8 nas mulleres) fano entre 31 e 40 horas. E tan só un **10,8%** (11,5 en homes e 9,9 en mulleres) superarían as 40 horas semanais. A media xeneral de horas semanais, 26,16, é inferior á observada no colectivo xitano nacional, que se cuantifica en 33 horas. Nas distintas variables de clasificación podemos ver que, en media semanal de horas, os que máis e os que menos horas traballan son os seguintes:

Os que máis:

Os homes (27,05 horas); os que traballan a xornada completa (35,38); os de primeiro grao (26,83), e os que teñen contrato permanente (28,51).

Os que menos:

As mulleres (25,19 horas); os que fan unha xornada incompleta por non atopar traballo de xornada completa (19,73); os analfabetos (20,15), os membros de cooperativa e os que colaboran nunha actividade familiar (22,54 e 24,10 respectivamente).

• As horas que desexarían traballar

Dado o menor número de horas traballadas en relación ao conxunto da poboación, preguntóuselles se desexarían traballar máis horas. O resultado obtido foi o seguinte:

Sí, máis horas	58,6
Non, igual	40,5
Non, menos horas	0,9

Segundo isto vemos que un 40,5% non quixesen traballar máis horas, mentres un **58,6%** si desexarían facelo. Obviamente isto último está condicionado polas horas que traballan actualmente, de modo que dos que traballan menos de dez horas o 72,7% quixesen traballar máis, así como o 77,0% dos de 11 a 20 horas e o 67,9% dos de 21 a 30.

No resto das variables, os de 30 a 44 anos 67,5%, os de tempo parcial por non atopar un traballo en xornada completa (54,1%), os autónomos 70,4%, e cun contrato verbal 65,4%. En canto a xénero non hai diferenza salientable, máis da metade dos homes e mulleres quixesen traballar máis.

Facendo base cen nos que si desexarían traballar máis horas, as razóns que aducen para iso serían as seguintes:

Táboa 5.9. ¿Por que razón queren traballar máis horas aqueles/as ocupados/as que así o desexan?, segundo sexo (%)

Razóns	Homes	Mulleres	Total
Porque queren un emprego diferente	54,7	54,1	54,4
Queren un emprego adicional	16,0	16,4	16,2
Queren ampliar o seu horario no emprego actual	18,7	23,0	20,6
Calquera das opcións anteriores	10,7	6,6	8,8
Total	100,0	100,0	100,0

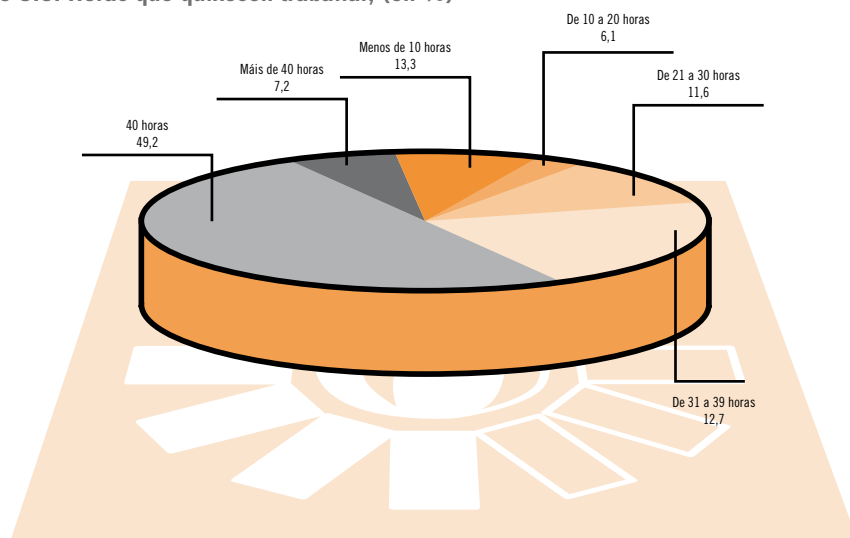
5. A poboación xitana ocupada

Nestes datos apréciase claramente que quixerían traballar máis horas, pero nun emprego diferente, como razón principal. A esta resposta seguiríalle a ampliación do seu horario no emprego actual, e en terceiro lugar o ter un emprego adicional. Aínda que hai algunhas diferenzas porcentuais entre homes e mulleres, en ambos os casos séguese a liña xeral.

E como última cuestión sobre este tema preguntóuselles cantas horas desexarían traballar á semana. Anteriormente dixemos que a media de horas que traballaban actualmente era de 26,2 horas. Pois ben, a media de horas que desexarían traballar resultou ser de **36,8** horas semanais, é dicir case 11 horas máis que as actuais.

A distribución por tramos foi a que se recolle no gráfico seguinte:

Gráfico 5.6. Horas que quixesen traballar, (en %)

Se comparamos agora as horas que traballan coas que quixesen traballar obtemos a táboa seguinte:

Táboa 5.10. As horas que traballan e as que quixesen traballar (%)

Horas	Traballan actualmente	Desexarían traballar	Diferenzas
Menos de 10	15,7	13,3	-2,4
De 10 a 20	25,8	6,1	-19,8
De 21 a 30	22,5	11,6	-10,9
De 31 a 39	11,9	12,7	0,8
40 horas	13,6	49,2	35,6
Máis de 40	10,6	7,2	-3,4
Total	100,0	100,0	

Segundo estes datos vemos en primeiro lugar que o **69%** desexarían traballar máis de 30 horas semanais, pero nesta situación están actualmente un 36%. Un 64% traballan actualmente menos de 30 horas e nesta situación querían estar tan só un **30%**. **A tendencia maioritaria diríxese cara a unha xornada laboral estándar e normalizada de ao redor das 40 horas semanais.**

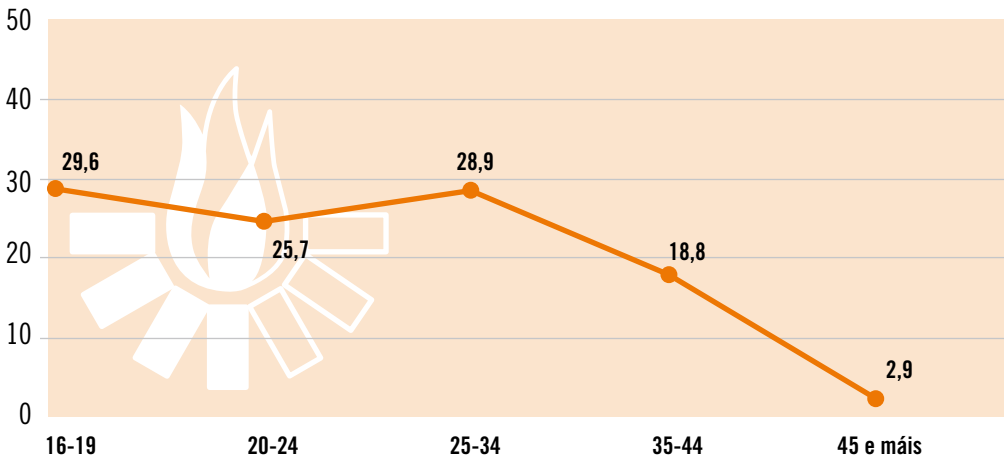
5.5. Estudos e formación laboral

Finalmente, preguntouse polos estudos ou formación realizados nos últimos seis meses, o tipo de estudos e materias cursadas, así como os principais obxectivos dos cursos seguidos.

Respecto da primeira cuestión tan só un **23%** da poboación xitana ocupada de Galicia seguiu algún tipo de estudos de formación nos últimos seis meses. Esta porcentaxe é superior ao observado no conxunto da poboación xitana española, na que o fixeron un 15%.

Por xénero vemos que os homes fixérono nun 24,8%, sendo superados polas mulleres cun 19,8%. Tamén esta diferenza obsérvase a nivel nacional. Segundo a idade a proporción dos que realizaron estes estudos serían os seguintes:

Gráfico 5.7. Realización de estudos nos últimos seis meses, segundo a idade, en % (media total: 22,6%)

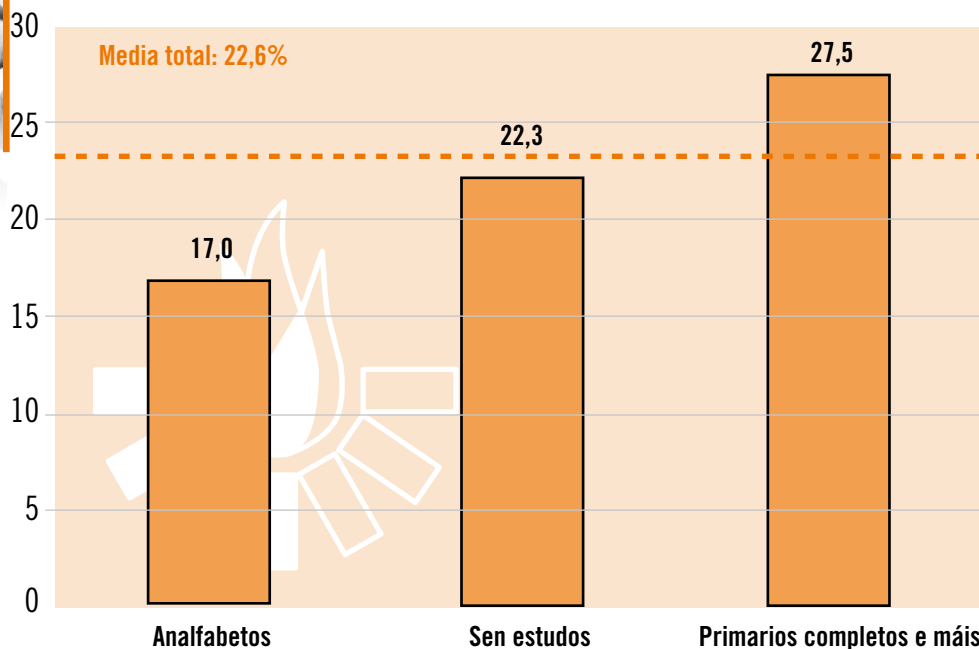

Como pode observarse no gráfico, os que máis cursos realizaron son os entre 16 e os 34 anos de idade, alcanzando o máximo entre os 16 e 19 anos, cun 29,6%. No seguinte grupo decae fortemente ata alcanzar tan só o 2,9% entre 45 e máis anos.

No seguinte gráfico contemplamos a variable do nivel educativo que presenta unha correlación bastante clara.

5. A poboación xitana ocupada

Gráfico 5.8. Realizaron estudos nos últimos seis meses, segundo o nivel educativo, en %
(media total: 22,6%)

Aquí observamos que a maior nivel de estudos da poboación ocupada xitana, maior é a proporción de persoas que realizou formación nos últimos seis meses. O 17% dos analfabetos absolutos realizaron estudos nos últimos seis meses, un 22% dos que non teñen estudos (analfabetos funcionais) e os primarios completos e máis son os que máis estudos realizaron no 28% dos casos.

Facendo agora base cen no grupo dos que seguiron algún tipo de formación, podemos ver de que tipo eran.

Táboa 5.11. Tipo de estudos que realizan os/as ocupados/as que fixeron algún curso nos últimos seis meses, en %

Formación Ocupacional	74,5
Ensino Regulado Básico	10,6
Ciclos Formativos	10,6
Outros	4,3
Total	100,0

A modalidade principal son os cursos de Formación Ocupacional cun **74,5%**. Nos homes elévase a un 82,8%, en canto a nivel de estudo non hai diferenza salientable, tampouco ao nivel de tamaño de hábitat. Por idade o 88,9% de 20 a 24 anos e a maioría dos de 45 a 54 anos. Por outra banda, o Ensino Regulado e os Ciclos Formativos representan ambos o 10,6% dos cursos realizados nos últimos seis meses.

O sector ou materia educativa a que corresponden estes cursos son os seguintes:

Táboa 5.12. Sector no que se encadran as materias cursadas polos xitanos ocupados que realiza os cursos

	%
Do Ensino en xeral	24,4
De Formación Profesional	
Construción	28,9
Comercio	15,6
Xardinería	4,4
Sanidade	2,2
Acción Social	2,2
Estudos Regulados	2,2
Mecánica e Electricidade	4,4
Outros	15,6
TOTAL	100,0

O **24%** fan cursos do ensino xeral, e o **60%** Formación Profesional, dos cales un 29% estudan materias relacionadas coa construción e un 16% Comercio. O 16% restante corresponde a outros sectores dos principais enunciados aos entrevistados.

Por xénero os homes destacan en cursos sobre construción (50%), mentres as mulleres fano en ensino xeral (48%). Segundo a idade os de 20 a 24 sobresaen en construción (55,6%), os de 25 a 29 anos en ensino xeral (40%).

Estes estudos fanse maioritariamente mediante cursos **presenciais**, cun 59,2% do total. No 40,8% restante fanse do seguinte modo: un 4,1% a distancia ou por correspondencia, outro 4,1% facendo prácticas nas empresas, o 30,6% con sistemas mixtos; tamén un 2,0% que o fan doutra forma. Os cursos presenciais teñen máis peso nos estudos de ensino xeral (43,5%), e construción (21,7%), e os cursos mixtos tamén en construción no 40% dos casos.

Os principais obxectivos -a xuízo dos consultados- do ensino recibido nos cursos son estes:

Táboa 5.13. Principais obxectivos dos cursos seguidos

	%
Proporcionar unha preparación profesional inicial	37,0
Ensino recibido no marco de medidas de fomento do emprego	30,4
FP continua para:	
Formación prof. continua para actualización de coñecementos	6,5

5. A poboación xitana ocupada

Formación prof. continua para preparación para cambio de ocupación	10,9
Por interese persoal	6,5
Outros obxectivos	8,7
Total	100,0

O obxectivo máis importante é o de proporcionar unha preparación profesional inicial cun 37,0% do total, ao que segue o fomento do emprego co 30,4%. En terceira posición a preparación para o cambio de ocupación co 10,9%.

A formación profesional inicial e o fomento de emprego son do máximo interese para os que parten dun nivel educativo moi baixo, en torno ao 64% dos sen estudos. Para o nivel educativo medio baixo (primeiro grao) o obxectivo principal sería o interese persoal no 67% dos casos.